Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.07.1997, sp. zn. 2 Tvno 24/97, ECLI:CZ:NS:1997:2.TVNO.24.1997.1

Číslo: 31/1998

Právní věta:

Vazbu nelze prodloužit nad dobu dvou roků podle § 71 odst. 3 tr. ř., jestliže je neskončení trestního stíhání v této lhůtě důsledkem nedostatečného dozoru státního zástupce nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení podle § 174 odst. 1 tr. ř. a jeho dlouhodobé nečinnosti mezi dnem, kdy mu vyšetřovatel předložil věc s návrhem na podání obžaloby, a dnem, kdy byla podána obžaloba.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.07.1997

Spisová značka: 2 Tvno 24/97

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vazba

Předpisy: 141/1961 Sb. § 71 odst. 3
§ 174 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti obviněného zrušil Nejvyšší soud České republiky usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 6. 1997 sp. zn. 8 Ntv 6/97 a návrh vrchního státního zástupce v Praze na prodloužení vazby obviněného zamítl.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 13. 6. 1997 sp. zn. 8 Ntv 6/97 prodloužil Vrchní soud v Praze podle § 71 odst. 3 tr. ř. vazbu obviněného O. S. v trestní věci vedené u Policie ČR – Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy pod ČVS MVV – 56/159 – 93 do 24. 10. 1997.

Proti usnesení podal v zákonné lhůtě obviněný O. S. stížnost. Uplatnil námitky, jimiž poukazoval na to, že další trvání vazby není opodstatněné. Navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a aby ho propustil z vazby.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že stížnost je důvodná.

Obviněný O. S. je stíhán pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. Podle obvinění, které bylo dne 12. 8. 1992 podle § 163 odst. 1 tr. ř., ve znění zák. č. 57/1965 Sb., vzneseno usnesením vyšetřovatele, spočíval trestný čin v tom, že v noci ze 14. 10. 1990 na 15. 10. 1990 mezi městy Alessandria a Litta Parodi na území Italské republiky obviněný J. S. po předchozí domluvě s obviněným O. S. zastavil projíždějící vozidlo zn. Fiat, v němž jel G. M., a poté, co jmenovaný z vozidla vystoupil, usmrtil ho obviněný J. S. několika výstřely z pistole.

Trestní stíhání obviněného O. S. se nachází ve stadiu přípravného řízení poté, co dne 12. 12. 1995 byla podána obžaloba a co věc byla podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 1996 sp. zn. 45 T 23/95, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 1996 sp. zn. 7 To 17/96.

Obviněný O. S. byl vzat do vazby usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 6. 1995 sp. zn. Nt 2380/95, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 1995 sp. zn. 44 To 1114/95, a to z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. Doba dvou roků, na kterou je trvání vazby omezeno podle § 71 odst. 3 tr. ř., uplynula dne 24. 6. 1997. Více než 15 dnů před uplynutím lhůty podal vrchní státní zástupce návrh na prodloužení vazby. Vrchní soud v Praze rozhodl v rozporu se zákonem, pokud vazbu prodloužil.

Podle § 71 odst. 3 tr. ř. vazba v řízení před soudem spolu s vazbou v přípravném řízení nesmí trvat déle než dva roky. Pokud nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení, může o dalším trvání vazby na nezbytně nutnou dobu rozhodnout vrchní soud.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že prodloužení vazby je kromě existence vazebních důvodů podmíněno ještě tím, že trestní stíhání nebylo možné ve lhůtě dvou roků trvání vazby skončit pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů, a tím, že propuštěním obviněného na svobodu je vymezeným způsobem ohrožen účel trestního řízení. Přitom obě tyto podmínky musí být splněny současně. V posuzované věci nelze dojít k přesvědčivému závěru, že trestní stíhání nebylo možné skončit ve lhůtě dvou roků trvání vazby.

Trestní stíhání obviněného O. S. pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. bylo zahájeno v době, kdy obviněný již byl ve vazbě v jiné trestní věci. Obviněný byl totiž vzat do vazby usnesením Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 25. 6. 1992 sp. zn. Nt 221/92, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 1992 sp. zn. 6 Nt 3889/92 v řízení, v němž potom byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. 2. 1995 sp. zn. 21 T 22/94, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 1995 sp. zn. 9 To 119/95 uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a odsouzen za tyto trestné činy a dále za trestný čin porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou podle § 124 odst. 1 tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Domažlicích ze dne 30. 9. 1991 sp. zn. 2 T 62/91, k souhrnnému trestu odnětí svobody na tři roky se zařazením do věznice s ostrahou. Do tohoto trestu byla obviněnému započítána vazba, kterou vykonával od 24. 6. 1992 do 27. 4. 1995 a konec trestu připadl na 24. 6. 1995.

V době, kdy obviněný vykonával tuto vazbu, byla obě řízení, tj. řízení pro trestný čin krádeže a trestný čin porušování domovní svobody a řízení pro trestný čin vraždy, spojena, takže se vedlo společné řízení, avšak usnesením vyšetřovatele ze dne 12. 5. 1993 bylo ze společného řízení vyloučeno řízení pro trestný čin vraždy. S ohledem na tuto situaci je možno konstatovat, že i v řízení pro trestný čin vraždy byl obviněný ve vazbě v době, kdy se vedlo společné řízení, avšak nyní již k tomu nelze přihlížet, neboť tato vazba byla započtena do trestu uloženého za jiné trestné činy, pro

které původně bylo vedeno společné řízení (k tomu viz č. 28/1993 Sb. rozh. tr.). Proto je třeba lhůtu dvou roků trvání vazby uvedenou v § 71 odst. 3 tr. ř. počítat ode dne 24. 6. 1995, tj. ode dne, kdy po výkonu trestu odnětí svobody uloženého ve věci Obvodního soudu pro Prahu 9 sp. zn. 21 T 22/94 byl obviněný vzat do vazby v řízení vedeném nyní pro trestný čin vraždy.

Projednávaná věc se vyznačuje vyšším stupněm obtížnosti, což souvisí zejména s rozsahem prováděného dokazování, s komplikovanou dostupností některých důkazů a s dalšími okolnostmi vyplývajícími z toho, že trestný čin měl být spáchán v cizině. Není však možno pominout, že vyšetřovatel již dne 23. 12. 1994 předložil po skončení vyšetřování věc státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v Praze s návrhem na podání obžaloby. Státní zástupce ale podal obžalobu až dne 12. 12. 1995, tedy po uplynutí téměř jednoho roku. V průběhu této doby státní zástupce nečinil žádné úkony směřující k meritornímu rozhodnutí věci, s výjimkou toho, že si opatřil nový výpis z evidence Rejstříku trestů a zprávu o chování obviněného ve výkonu trestu odnětí svobody a ve vazbě. V podstatě šlo tedy o nečinnost státního zástupce, kterou nelze vysvětlit žádnými přijatelnými důvody. Pokud státní zástupce sám nezjistil vady přípravného řízení a neuložil jejich odstranění, nic mu evidentně nebránilo v tom, aby obžalobu podal bezprostředně poté, co mu vyšetřovatel věc předložil s návrhem na její podání. Podstatná část následujícího řízení pak mohla být provedena již v době, kdy obviněný vykonával trest odnětí svobody.

Poté, co státní zástupce podal dne 12. 12. 1995 obžalobu, mu byla věc vrácena k došetření z důvodů, které spočívaly v tom, že přípravné řízení trpělo závažnými procesními vadami. Podstatou těchto vad byla pochybení v postupu při opatřování znaleckých posudků, při výslechu svědků a při dožádání úkonů na území Italské republiky. K vrácení věci do stadia přípravného řízení došlo proto, že vadně provedené důkazy byly nepoužitelné v řízení před soudem. Povaha důvodů, které si po podání obžaloby vynutily vrácení věci do stadia přípravného řízení, ukazují na to, že státní zástupce nedostatečně vykonával dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení (§ 174 odst. 1 tr. ř.).

Jestliže státní zástupce bez nějakého zřetelného důvodu téměř jeden rok vyčkával s podáním obžaloby až do doby, kdy obviněný ukončil výkon trestu odnětí svobody uloženého v dřívější trestní věci, a jestliže nakonec podal obžalobu za takového stavu, že věc po podání obžaloby musela být vrácena k došetření, a to vzhledem k nepoužitelnosti podstatné části důkazů v hlavním líčení, nelze dovozovat, že trestní stíhání nebylo možné ve lhůtě dvou roků trvání vazby skončit pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů, jak to má na mysli ustanovení § 71 odst. 3 tr. ř.

Vrchní soud v Praze v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že v důsledku složitosti a rozsáhlosti případu skutečně nepřichází v úvahu, že by věc mohla být skončena do 24. 6. 1997. Tento úsudek Vrchního soudu v Praze se může vztahovat jen k té části řízení, která spadá do doby poté, co věc byla soudem vrácena státnímu zástupci k došetření. Důvody, které mají opodstatnit prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 tr. ř., však nelze posuzovat izolovaně jen k určitému dílčímu úseku řízení, ale je nutno je hodnotit ve vztahu k řízení jako celku. Vrchní státní zástupce v Praze v návrhu na prodloužení vazby rovněž neuvedl žádné závažné důvody, které by se vztahovaly k celému řízení, a omezil se na to, že dne 31. 1. 1997 byl spis podle § 174 odst. 2 písm. d) tr. ř. vrácen městským státním zástupcem v Praze vyšetřovateli k doplnění, nebol nebyly provedeny všechny důkazy v rozsahu požadavků Vrchního soudu v Praze (míněny jsou patrně požadavky vyjádřené v souvislosti s vrácením věci státnímu zástupci k došetření). Nutnost vrátit věc vyšetřovateli s pokyny k doplnění podle § 174 odst. 2 písm. d) tr. ř., která svědčí o tom, že vyšetřovatel nerespektoval pokyny soudu vyjádřené v usnesení o vrácení věci k došetření, sama o sobě nezakládá důvod pro prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 tr. ř. Ani z návrhu vrchního státního zástupce v Praze tedy nevyplývají žádné konkrétní skutečnosti, které by bylo možné považovat za závažné důvody, pro které nebylo trestní stíhání skončeno ve lhůtě dvou roků trvání vazby.

Stav, kdy trestní stíhání nebylo skončeno ve lhůtě dvou roků trvání vazby, má ve skutečnosti původ ve vadně provedeném přípravném řízení před podáním obžaloby, ke kterému došlo dne 12. 12. 1995, a v nečinnosti státního zástupce před podáním této obžaloby. Neskončení trestního stíhání ve lhůtě dvou roků trvání vazby nevyplývá z obtížnosti věci a ani z jiných závažných důvodů ve smyslu § 71 odst. 3 tr. ř. Proto prodloužení vazby podle tohoto ustanovení nepřichází v úvahu, i když lze připustit, že na straně obviněného trvají důvody vazby podle § 67 písm. a), b) tr. ř. a že jeho propuštěním na svobodu může být ohrožen účel trestního řízení. Nedostatek zákonných podmínek prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 tr. ř. nemůže být kompenzován ani závažností trestného činu, pro který je obviněný stíhán.

Případné prodloužení vazby nad dobu dvou roků by bylo zjevným porušením čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle něhož platí princip omezení vazby jen na dobu stanovenou zákonem. Touto dobou je doba dvou roků, kterou je jen výjimečně možno prodloužit, jsou-li tu důvody uvedené v § 71 odst. 3 tr. ř.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a zamítl návrh na prodloužení vazby.